

Hoe evolueert de arbeidsmarktpositie van de Vlaamse bevolking met een migratieachtergrond?

Het is een bekend gegeven dat personen met een migratieachtergrond het moeilijker hebben op onze arbeidsmarkt, al is het land of de regio van herkomst daarbij bepalend. In vergelijking met personen zonder migratieachtergrond zijn zij minder vaak aan het werk en worden ze vaker met werkloosheid geconfronteerd (Goutsmet & Vanderbiesen, 2017). Dankzij een koppeling van de Vlaamse Arbeidsrekening met het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming kunnen we sinds 2012 de arbeidsmarktpositie van de eerste- en tweedegeneratiemigranten tot op gemeenteniveau opvolgen. In deze Werk.Focus beantwoorden we de vraag of de kloof tussen personen met en zonder migratieachtergrond tussen 2012 en 2016 is afgenomen. We maken de analyse voor de volledige Vlaamse arbeidsmarkt en voor de dertien Vlaamse centrumsteden.

De kloof tussen personen met en zonder migratieachtergrond op de Vlaamse arbeidsmarkt

Tabel 1 geeft een overzicht van de activiteits-, werkzaamheids- en werkloosheidsgraden in het Vlaamse Gewest volgens migratieachtergrond. We geven de recentste graden (2016) en becijferen de evolutie sinds 2012. Bij personen met een migratieachtergrond maken we een onderscheid tussen personen uit een van de eerste vijftien EU-landen exclusief België (Andere EU15)¹, uit een ander EU28-land², of buiten de EU (Niet-EU). Om de migratie-

achtergrond van een persoon te bepalen, wordt achter-eenvolgens gekeken naar de huidige nationaliteit, de eerst gekende nationaliteit, de eerst gekende nationaliteit van de vader en die van de moeder (zie Vanderbiesen & Pasgang, 2018).

Eerst bekijken we de activiteitsgraad, die aangeeft welk aandeel van een bevolkingsgroep beroepsactief is, dus werkend of werkzoekend. Van de 15- tot 64-jarigen zonder migratieachtergrond was in 2016 74,9% beroepsactief. Bij de personen met migratieachtergrond bedraagt de

Tabel 1. Arbeidsmarktindicatoren naar migratieachtergrond (Vlaams Gewest, 2016 en 2012³-2016)

	Activiteitsgraad (15-64 jaar)		Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar)		Werkloosheidsgraad (15-64 jaar)	
	2016 (%)	12-16 (ppt)	2016 (%)	12-16 (ppt)	2016 (%)	12-16 (ppt)
Zonder migratieachtergrond	74,9	+1,8	76,1	+1,5	5,3	+0,2
Met migratieachtergrond (totaal)	64,3	+1,8	59,6	+1,8	16,2	+0,1
Andere EU15	67,3	+1,8	66,9	+1,7	10,0	+0,6
Andere EU28	70,7	+5,6	66,4	+4,3	11,4	+1,5
Niet-EU	60,9	+1,2	53,1	+1,8	21,9	-0,8
Algemeen totaal	72,6	+1,5	72,6	+1,1	7,4	+0,5

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, RVA, Statbel - Bevolkingsstatistieken, DWH AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt Werk)

activiteitsgraad 64,3%. De kloof tussen beide groepen bedraagt zo 10,6 procentpunten. De personen met migratieachtergrond verschillen ook onderling op het vlak van arbeidsmarktparticipatie. De groep met een 'andere EU15' achtergrond scoort 67,3%, voor 'andere EU28' is dat 70,7% en de groep met een achtergrond buiten de Europese Unie kent met 60,9% de laagste activiteitsgraad. De groep 'niet-EU' laat zo de grootste kloof (14,0 ppt) optekenen ten opzichte van de groep zonder migratieachtergrond.

De activiteitsgraad bij de groepen met migratieachtergrond stijgt tussen 2012 en 2016 globaal met +1,8 procentpunt (idem voor de groep zonder migratieachtergrond). Achter dit globale cijfer gaan echter aanzienlijke verschillen in evolutie schuil. De groep 'andere EU28' kent een relatief sterke toename (+5,6 ppt), en is zo dichterbij de buurt gekomen van het percentage van de groep zonder migratieachtergrond. De stijging van de activiteitsgraad van personen met migratieachtergrond uit een land buiten de EU is een stuk bescheidener (+1,2 ppt), waar-

door de kloof met de andere groepen de voorbije jaren nog is uitgediept.

Bij de werkzaamheidsgraad, het aandeel van de 20- tot 64-jarige bevolking dat aan het werk is, zien we een gelijkwaardig patroon. In de groep zonder migratieachtergrond is ruim driekwart aan het werk (76,1%). Het totaal voor de groep met migratieachtergrond ligt 16,5 procentpunten lager (59,6%). Van de personen met een niet-EU achtergrond is slechts 53,1% aan het werk. Deze categorie scoort beduidend minder hoog dan de andere groepen en maakte de voorbije jaren ook geen inhaalbeweging. De toename van +1,8 procentpunt ligt immers in lijn met de evolutie in de andere groepen. De groep met 'andere EU28' achtergrond is er daarentegen wel meer dan gemiddeld op vooruit gegaan (+4,3 ppt). Deze forse sprong deed de kloof met de groep zonder migratieachtergrond terugvallen tot onder de tien procentpunten (9,7 ppt).

De werkloosheidsgraad ligt bij de groepen met migratieachtergrond (16,2%) driemaal hoger dan bij die zonder (5,3%). Tegenover 2012 blijft deze aanzienlijke kloof zo

Tabel 2. Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad in de Vlaamse centrumsteden naar migratieachtergrond (2016 en 2012-2016)

	Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar)						Werkloosheidsgraad (15-64 jaar)					
	Zonder migratie-achtergrond		Met migratie-achtergrond		Totaal		Zonder migratie-achtergrond		Met migratie-achtergrond		Totaal	
	2016 (%)	12-16 (ppt)	2016 (%)	12-16 (ppt)	2016 (%)	12-16 (ppt)	2016 (%)	12-16 (ppt)	2016 (%)	12-16 (ppt)	2016 (%)	12-16 (ppt)
Aalst	75,5	+0,9	60,2	+1,7	72,5	+0,4	6,5	+0,6	19,6	+0,0	8,9	+1,1
Antwerpen	72,9	+1,7	53,1	+2,4	63,1	+1,0	9,0	+0,3	22,9	-0,9	15,4	+0,5
Brugge	75,4	+0,8	65,8	+3,9	74,1	+0,8	5,4	+0,1	12,6	+0,2	6,4	+0,4
Genk	69,9	+0,7	54,9	+0,0	61,2	-0,0	7,5	+0,4	17,0	+0,3	12,8	+0,5
Gent	75,8	+1,9	54,4	+2,5	68,6	+1,2	7,6	+0,1	22,2	+0,1	12,0	+0,7
Hasselt	74,9	+2,0	59,4	+1,6	71,6	+1,5	6,3	+0,6	18,9	+0,9	8,8	+1,0
Kortrijk	76,5	+1,4	56,1	+3,2	72,7	+1,0	4,9	-0,4	20,2	-2,4	7,5	-0,2
Leuven	77,7	+1,2	51,4	+3,6	68,8	+0,9	5,1	+0,1	13,3	+0,5	7,3	+0,6
Mechelen	77,1	+1,3	58,5	+2,2	71,3	+0,9	5,6	+0,4	18,8	-1,4	9,4	+0,4
Oostende	67,3	+1,3	54,4	+0,9	64,3	+0,6	9,1	+0,1	22,7	+0,8	12,2	+0,9
Roeselare	78,0	+1,5	62,3	+3,2	75,7	+0,9	4,4	-0,2	18,5	+0,6	6,4	+0,6
Sint-Niklaas	75,0	+1,7	57,3	+0,6	70,5	+0,6	6,1	+0,6	21,7	+1,7	9,8	+1,5
Turnhout	72,0	+1,0	59,7	-0,6	68,4	-0,1	9,5	+1,1	20,7	+2,4	12,7	+2,0
Totaal centrumsteden	74,6	+1,5	54,9	+2,3	67,8	+0,9	7,0	+0,2	20,9	-0,3	11,4	+0,7
Totaal niet-centrumsteden	76,5	+1,5	62,9	+1,4	74,2	+1,2	4,9	+0,2	13,0	+0,5	6,1	+0,4
Totaal Vlaanderen	76,1	+1,5	59,6	+1,8	72,6	+1,1	5,3	+0,2	16,2	+0,1	7,4	+0,5

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, RVA, Statbel - Bevolkingsstatistieken, DWH AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt Werk)

goed als stabiel. Ook op deze indicator scoort de groep met een niet-EU achtergrond het minst gunstig, met een werkloosheidsgraad van 21,9%. Positief is wel dat zij als enige de werkloosheidskloof met de groep zonder migratieachtergrond verkleinden (kloof daalt met 1,0 ppt), dankzij een (bescheiden) daling van hun werkloosheidsgraad (-0,8 ppt).

Arbeidsmarktpositie van personen met migratieachtergrond nog kwetsbaarder in centrumsteden

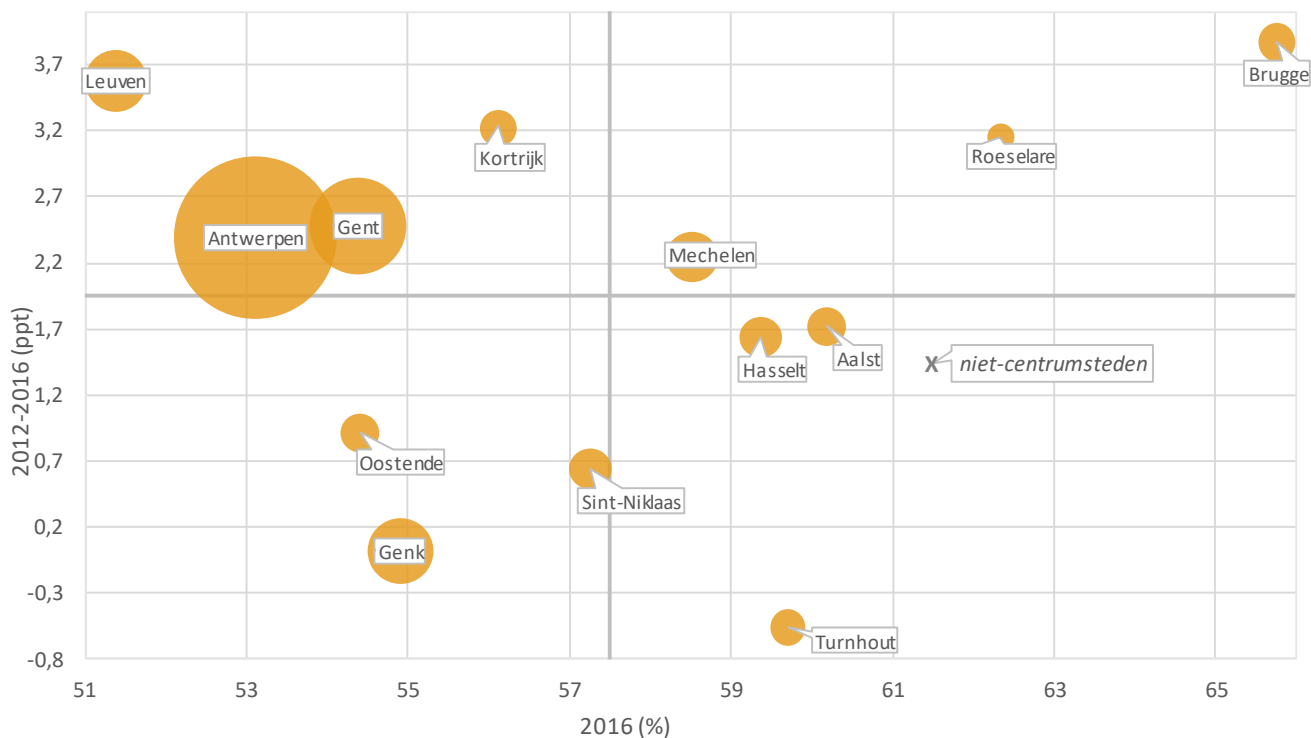
Tabel 2 lijst de werkzaamheids- en werkloosheidsgraden op voor de dertien Vlaamse centrumsteden, samen met de evolutie sinds 2012. In de werkzaamheid van personen zonder migratieachtergrond zien we anno 2016 een zekere variatie tussen de centrumsteden. Roeselare (78,0%), Leuven (77,7%) en Mechelen (77,1%) laten de hoogste scores optekenen, tegenover Oostende (67,3%) en Genk (69,9%) die zich ruim onder het centrumstedengemiddelde van 74,6% bevinden. Alle centrumsteden laten een positieve evolutie optekenen van de werkzaamheidsgraad sinds 2012. De variatie in evolutie tussen de centrumsteden is eerder beperkt. Bovendien sluit het gemiddelde van de meeste centrumsteden aan bij de evolutie in het Vlaams Gewest als geheel (beide +1,5 ppt).

Van de bewoners van de centrumsteden met migratieachtergrond is globaal 54,9% werkzaam. De kloof met de bewoners zonder migratieachtergrond bedraagt bijna twintig procentpunten (19,7 ppt). In de niet-centrumsteden is deze kloof met 13,6 procentpunten een stuk kleiner. In de centrumsteden stelt het probleem van een ongelijke afstand tot werk (in functie van achtergrond) zich dus nog scherper. Het verschil tussen centrum- en niet-centrumsteden nam wel af tussen 2012 en 2016, aangezien de werkzaamheidsgraad van de personen met migratieachtergrond gunstiger evolueerde in de centrumsteden (+2,3 ppt) dan in de andere steden (+1,4 ppt).

Als we de werkzaamheidsgraad van de verschillende centrumsteden en hun evolutie sinds 2012 tegenover elkaar afzetten, merken we duidelijke verschillen op. Figuur 1 stelt deze verschillen visueel voor. De assen geven het ongewogen gemiddelde weer van de werkzaamheidsgraad en van de evolutie in deze graad voor de inwoners van de centrumsteden met een migratieachtergrond. Op die manier kunnen we vier kwadranten met ieder een eigen betekenis onderscheiden.

In de centrumsteden rechtsboven laat de groep met een migratieachtergrond zowel een bovengemiddeld hoge werkzaamheidsgraad in 2016 optekenen als een bovenge-

Figuur 1. Werkzaamheidsgraad personen met een migratieachtergrond (20-64 jaar) in de Vlaamse centrumsteden

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, RVA, FOD Economie - Bevolkingsstatistieken, DWH AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt Werk)

Noot: De grootte van de bollen geeft het aantal inwoners met een migratieachtergrond op arbeidsleeftijd (20-64 jaar) weer.

middelste groei sinds 2012. Brugge is hier koploper, gevolgd door Roeselare en Mechelen. Deze steden scoorden al relatief goed in 2012 en hebben hun voorsprong sindsdien nog uitgebouwd. Linksboven zien we de centrumsteden met een werkzaamheidsgraad onder het gemiddelde, maar die de afgelopen jaren een bovengemiddelde groei kenden en zo hun achterstand verkleinden. We vinden in dit kwadrant Antwerpen, Gent, Kortrijk en Leuven terug, waarbij Leuven de sterkste groei kende. Rechtsonder bevinden zich de centrumsteden met een relatief lage groei, maar een relatief hoge werkzaamheidsgraad, zoals Turnhout. Linksonder treffen we de steden aan die zowel in hun recente werkzaamheidsgraad als in hun recente evolutie achterblijven op het gemiddelde. Zo liep de achterstand van Genk en Oostende tegenover de meeste andere centrumsteden verder op.

Ook inzake werkloosheid stellen we vast dat de centrumsteden onderling grotere verschillen laten optekenen in de arbeidsmarktkansen van de personen met migratieachtergrond. De werkloosheidsgraad van deze personen (20,9%) ligt in de centrumsteden gemiddeld 13,9 procentpunten hoger dan bij personen zonder migratieachtergrond (7,0%). In de niet-centrumsteden is deze kloof 5,8 procentpunten kleiner. De groep met migratieachtergrond zag zijn werkloosheidsgraad in de centrumsteden wel licht dalen (-0,3 ppt), terwijl de groep zonder en beide groepen in de niet-centrumsteden een lichte stijging in werkloosheid lieten optekenen. De trends in werkloosheid en werkzaamheid zijn dus erg gelijklopend.

Conclusie

De relatie tussen migratieachtergrond en arbeidsmarktpositie blijft in Vlaanderen anno 2016 betekenisvol. Inwoners van het Vlaams Gewest met een migratieachtergrond zijn minder vaak beroepsactief dan regiogenoten zonder. Van deze relatief kleinere groep van beroepsactieven is daarenboven ook een beduidend groter aandeel werkloos. De logische numerieke uitkomst van beide patronen is een brede kloof in werkzaamheid tussen beide groepen.

Bij de Vlamingen met een migratieachtergrond hebben we drie subgroepen onderscheiden. De arbeidsmarktpositie van personen met een achtergrond buiten de Europese Unie bleek met voorsprong het minst gunstig. Verklaringen voor deze kloof komen enerzijds voort uit kenmerken van de migrantengemeenschappen. Zo zijn personen met een niet-EU achtergrond vaker lager opgeleid, is hun kennis van het Nederlands minder goed en beschikken ze

in mindere mate over het sociaal kapitaal dat hen naar een job kan toe leiden (De Keyser, Delhez, & Zimmer, 2012). Daarnaast bieden vrouwen met een niet-EU migratieachtergrond zich in mindere mate aan op de arbeidsmarkt (Sourbron & Vansteenkiste, 2018; Hoge Raad voor de Werkgelegenheid, 2018). Anderzijds spelen ook kenmerken van de Vlaamse arbeidsmarkt een rol. Doordat deze eerder gericht is op hooggeschoolden (Sels, Vansteenkiste, & Knipprath, 2017), is de waarschijnlijkheid op het vinden van een job lager voor personen met een niet-EU achtergrond. Daarnaast verlaagt discriminatie ook de waarschijnlijkheid om uit te stromen naar werk (Baert, Cockx, Gheyle, & Vandamme, 2013).

We vergeleken ook de arbeidsmarktpositie van personen met een migratieachtergrond die in de grotere Vlaamse steden wonen met zij die zich elders in Vlaanderen vestigden. De werkzaamheid van Vlamingen met migratieachtergrond ligt in de centrumsteden beduidend lager dan in de niet-centrumsteden. Een eerste oorzaak hiervan is dat er meer personen met een niet-EU achtergrond in centrumsteden wonen dan in niet-centrumsteden, en zij van alle groepen de laagste werkzaamheidsgraad kennen. Daarnaast kan ook de sterkere lokale mismatch tussen vraag en aanbod in de centrumsteden een verklaring bieden (cf. Vanderbiesen, Vansteenkiste, & Sels, 2018).

Maar ook tussen de centrumsteden constateerden we behoorlijke verschillen in de werkzaamheidsgraad van personen met een migratieachtergrond en hun evolutie sinds 2012. Brugge, Roeselare en Mechelen kennen zowel een bovengemiddelde score in werkzaamheidsgraad als een gunstige evolutie. Andere centrumsteden zoals Antwerpen, Gent, Kortrijk en Leuven lijken ondanks een laag gemiddeld niveau van werkzaamheidsgraad toch een inhaalbeweging te hebben ingezet. De centrumsteden Genk en Oostende staan voor de grootste uitdaging, met een achterstand in werkzaamheidsgraad van personen met een migratieachtergrond die de voorbije jaren nog verder is opgelopen.

Meer cijfergegevens over de arbeidsmarktpositie van de bevolking naar migratieachtergrond (en nationaliteit) tot op gemeentelijk niveau zijn terug te vinden in de cijferuurbriek 'Lokale arbeidsmarkten', onder de indicator 'Arbeidsmarktpositie'.

Sarah Vansteenkiste
Katleen Pasgang
Luc Sels
Steunpunt Werk

Noten

1. Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Verenigd Koninkrijk en Zweden.

2. Bulgarije, Cyprus, Estland, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije en Tsjechië.

3. Op 1 januari 2013 werd Kroatië lid van de Europese Unie. In 2013 wisselde de bevolking met Kroatische migratieachtergrond daardoor van 'niet-EU' naar 'andere EU28'. Omwille van het erg kleine aantal Vlamingen met een Kroatische achtergrond is het effect hiervan verwaarloosbaar.

STEUNPUNT WERK

Naamsestraat 61 bus 3551, 3000 Leuven

steunpuntwerk@kuleuven.be | +32 016 32 32 39

www.steunpuntwerk.be | twitter: [@SteunpuntWerk](https://twitter.com/SteunpuntWerk)

Het STEUNPUNT WERK is een universitair kenniscentrum dat arbeidsmarktinformatie verspreidt en het Vlaams arbeidsmarktbeleid ondersteunt.